

Społeczna Kampania Edukacyjna LEGALNA KULTURA

Fundacja Legalna Kultura
Wrocław, 2016

Projekt
współfinansowany
przez Ministra Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego

**Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.**

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY PRZEZ

POLSKI INSTYTUT SZTUKI FILMOWEJ

Kontakt

Kinga Jakubowska, tel. 501 286 800, kinga.jakubowska@legalnakultura.pl

Anna Zielkiewicz, tel. 600 292 222, anna.zielkiewicz@legalnakultura.pl

Elżbieta Anna Sekuła, tel. 603 086 463, elisabetta.sekula@gmail.com

Marta Antczak, tel. 601 440 027, marta@legalnakultura.pl

Kontakt dla mediów

Danuta Twardoch, tel. 502 274 718, danuta@strefa101.com

www.legalnakultura.pl

IDEA LEGALNEJ KULTURY

Żyjemy w cywilizacji różnorodności. Oznacza to ogromną wolność, ale także odpowiedzialność i czujność wobec rozmaitych pokus i zagrożeń. Naszą intencją jest, by w tej różnorodności nie zatracić wartości podstawowych, idei fundamentalnych dla kultury, takich jak: bycie *fair* wobec innych, możliwość wyboru i prawo do poszanowania tego, co jest naszym wkładem w kulturowy rozwój.

Fundacja Legalna Kultura istnieje, by przypominać te proste na pozór rzeczy każdego dnia. By promować świadome uczestnictwo w kulturze, uczciwe i lojalne zachowania oraz wdzięczne postawy wobec artystów. Nasza misja oparta jest na pozytywnym przekazie – pokazujemy, jak korzystając ze wszystkiego, co oferuje nam najnowsza technologia, pozostać człowiekiem etycznym, świadomym tego, że żyje wśród innych ludzi, także w Internecie.

Legalna Kultura dąży do rozwiązania jednego z najistotniejszych problemów współczesnej kultury – jak z niej korzystać, zachowując wolność własną i nie ograniczając cudzej? Codziennie przypominamy, że w Internecie po drugiej stronie jest człowiek – nie anonim, nie system, nie cyfra, ale żywa, myśląca i czująca osoba, która ma swoje prawa. Tak samo jak my.

Społeczeństwo cyfrowe to otwarta sieć interakcji, z której każdy z nas może czerpać, ale do której każdy z nas także wiele wnosi. Budujemy dziś cyfrową kulturę, tak jak przez wieki budowaliśmy materialną.

I ponownie musimy wypracować zasady, na których się ona opiera. Internet jest dobrem wspólnym – sieć, tak jak kulturę, tworzymy razem. I razem jesteśmy za nią odpowiedzialni. Musimy dbać o jakość kultury cyfrowej, bo to ona nas kształtuje.

Zależy nam na uświadomieniu odbiorcom kultury związku między dwiema postaciami kultury – cyfrową i materialną. Internet nie jest całkowicie odrębnym światem – wiele praw i niepisanych reguł, jakie stosujemy, gdy mamy do czynienia z fizycznym dziełem, pozostaje ważnych, kiedy wkraczamy w sferę twórczości zamieszczanej w sieci.

Istnieje wiele wymiarów kształtowania w sieci naszej kultury, naszej aktywności społecznej. Legalna Kultura promuje idee, wartości i postawy ważne dla wszystkich użytkowników kultury w nowej, cyfrowej rzeczywistości: wspólnotowość, powszechność dostępu, różnorodność, zdolność współpracy, uczciwość, zaufanie, świadomość, wiedzę i przejrzystość zasad, odpowiedzialność, bezpieczeństwo, wzajemny szacunek, życzliwość i wdzięczność. Wszystkie te rzeczy powinny stanowić fundament naszego funkcjonowanie w Internecie.

Legalna Kultura prowadzi społeczną kampanię edukacyjną o charakterze interaktywnym – w ten sposób tworzymy wspólnotę twórców i odbiorców kultury. Wszystkie nasze działania mają charakter pozytywny – promujemy, udostępniamy, wyjaśniamy, uczymy, przypominamy o podstawowych wartościach, dajemy przykład, łączymy.

Misją Fundacji jest uświadamianie odbiorcom kultury, że jej wytwory nie powstają w społecznej próżni. Że sposób, w jaki korzystamy z kultury, ma na nią ogromny wpływ. Nasze działania kierujemy do ludzi, którym zależy na kulturze. Ale także do tych jej użytkowników, którzy nie są jeszcze świadomi, jak ważne jest uczestnictwo w kulturze polegające na wzajemnym braniu i dawaniu – dążymy do tego, by każdy odbiorca kultury świadomie, odpowiedzialnie i legalnie korzystał z jej zasobów.

Tworzymy wspólny, zróżnicowany świat, oparty na otwartości i zaufaniu. Świat, w którym wymieniamy się wzajemnie tym, co potrafimy stworzyć. Nie możemy jednak zapominać, że wolność i powszechny dostęp do kultury budują także zobowiązania – przede wszystkim wobec jej twórców. Nadchodzi czas, by podjąć działania zdecydowane, które mają charakter kompleksowy. Dzisiaj nie

wystarczająco doraźne, krótkotrwałe i przemijające projekty czy incydentalne akcje. Wszyscy ludzie kultury powinni zjednoczyć się wokół idei legalności w Internecie. Współczesne pokolenia wychowują się w sieci, wzrastają w kulturze cyfrowej. Dlatego potrzebujemy długofalowej strategii i holistycznej edukacji, by już u najmłodszych obywateli kształtować poczucie odpowiedzialności za nasze wspólne dobro – kulturę w Internecie.

- **Zależy nam na poszerzaniu poszerzaniu wiedzy.**
- **Zależy nam na upowszechnianiu dostępu do kultury z legalnych źródeł.**
- **Zależy nam na współpracy ze wszystkimi, dla których kultura jest ważne.**

CELE LEGALNEJ KULTURY

Fundacja Legalna Kultura stawia sobie ambitne i różnicowane cele:

- Promocja korzystania z legalnych źródeł kultury
- Tworzenie bazy legalnych źródeł na stronie www.legalnakultura.pl
- Edukacja w zakresie prawa autorskiego i ochrony własności intelektualnej z uwzględnieniem etyki jako źródła pochodzenia tych praw i wszelkich wyborów
- Umożliwienie odbiorcom kultury znalezienia odpowiedzi na pytania dotyczące praw autorskich, ochrony własności intelektualnej i ochrony wizerunku – w teorii i w praktyce
- Edukacja medialna, w ramach której realizowane są przede wszystkim projekty skierowane do młodszych pokoleń, nauczycieli i seniorów
- Propagowanie ochrony własności intelektualnej i postulowanie stosowania prawa wobec tych, którzy zarabiają na nielegalnym rozpowszechnianiu dóbr kultury
- Uzmysławianie odbiorcom kultury faktu, że w Internecie – podobnie jak w przestrzeni fizycznej – obowiązują normy moralne i prawne, dotyczące również sztuki i artystów, oraz że z przestrzegania tych zasad nie zwalnia źle pojmowana anonimowość
- Budowanie świadomości i odpowiedzialności użytkowników Internetu, korzystających z kultury w postaci cyfrowej
- Trwała zmiana postaw i zachowań internautów wobec kultury w cyfrowej rzeczywistości
- Akcentowanie potrzeby stałych, wszechstronnych i systemowych działań w zakresie uświadamiania odbiorcom kultury znaczenia i wagi korzystania z jej legalnych zasobów w Internecie
- Budowanie i konsolidowanie środowiska złożonego z przedstawicieli różnych instytucji kultury i przemysłów kreatywnych, które będzie rozwijało i promowało świadome uczestnictwo w kulturze
- Popularyzowanie cyfryzacji zasobów publicznych
- Propagowanie *crowdfundingu* jako nowoczesnej metody finansowania przedsięwzięć kulturalnych
- Wspieranie i promowanie młodych twórców, rozpoczynających zawodową drogę na rynku kultury cyfrowej
- Kierowanie projektów edukacyjnych i kulturalnych do reprezentantów środowisk, które mają ograniczony dostęp do kultury (na przykład do mieszkańców niewielkich miejscowości, oddalonych od centrów kulturalnych)
- Upowszechnianie zachowań etycznych w biznesie – przeciwdziałanie umieszczaniu przez reklamodawców materiałów na stronach internetowych udostępniających kulturę z nielegalnych źródeł
- Tworzenie mody na kulturę z legalnych źródeł

DZIAŁANIA LEGALNEJ KULTURY

Realizujemy te cele poprzez zróżnicowane projekty kulturalne, edukacyjne i badawcze w Internecie i w przestrzeni publicznej.

- Stale i konsekwentnie promujemy kulturę z legalnych źródeł – w kinach, radiu, telewizji, prasie, Internecie i przestrzeni publicznej
- Od lat prowadzimy największy i stale aktualizowany portal w Internecie, który umożliwia korzystanie z kultury z legalnych źródeł: www.legalnakultura.pl
- Tworzymy – wciąż rozszerzaną i uzupełnianą – Bazę Legalnych Źródeł, dostępną na naszej stronie internetowej www.legalnakultura.pl
- Edukujemy – w szkołach i wyższych uczelniach w całej Polsce oraz w ramach Strefy Edukacji na naszym portalu:
  - w zakresie tego, czym są legalne źródła, gdzie ich szukać i jak z nich korzystać
  - w zakresie prawa autorskiego, ochrony własności intelektualnej i pokrewnych dziedzin
  - w zakresie kultury filmowej
  - w zakresie edukacji medialnej
  - w zakresie zagrożeń i bezpieczeństwa w Internecie
  - prowadzimy warsztaty – współpracujemy ze szkołami, wyższymi uczelniami, bibliotekami, domami kultury, ośrodkami doskonalenia nauczycieli i kuratoriami
  - współpracujemy z prawnikami (konsultacje i interaktywne porady prawne, wykłady na konferencjach, porady prawne na wydarzeniach kulturalnych, warsztaty Legalnej Kultury)
- Uczestniczymy w międzynarodowym procesie ujednoczenia rynku cyfrowego w UE, współpracując z European Union Intellectual Property Office (EUIPO) i World Intellectual Property Organization (WIPO)
  - realizujemy projekty edukacyjne z zakresu promocji legalnych źródeł, ochrony własności intelektualnej i pokrewnych dziedzin
  - uczestniczymy w wymianie wiedzy i doświadczeń, obejmującej zmiany w prawie UE, zasadę terytorializmu, udostępnianie licencji etc. (konferencje, seminaria, wykłady)
  - projekty kulturalno-edukacyjne Legalnej Kultury są prezentowane na międzynarodowych spotkaniach
- Realizujemy cykliczne projekty kulturalne i edukacyjne w przestrzeni publicznej i wirtualnej: Kultura Na Widoku, Otwarte Drzwi Do Kultury, kino objazdowe etc.
- Tworzymy różnorodne – jednorazowe i cykliczne – wydarzenia kulturalne i naukowe (pokazy filmowe, konferencje, seminaria etc.)
- Bierzymy udział w najważniejszych wydarzeniach kulturalnych w Polsce, upowszechniając legalne źródła kultury i świadome w niej uczestnictwo (np. Festiwal Filmów Fabularnych w Gdyni, Off Festival)
  - obecność w mediach związanych z festiwalami, przeglądami etc.
  - transmisje na żywo ze spotkań z twórcami
  - prezentacje spotów *W czerni kina*
- Współpracujemy od lat z wieloma uznanymi artystami, promujemy też dokonania młodych twórców
- Współpracujemy stale ze specjalistami i ekspertami z różnych dziedzin – prawnikami, dydaktykami, naukowcami, dziennikarzami etc.
- Współpracujemy z licznymi instytucjami kultury, samorządami, placówkami edukacyjnymi etc. (między innymi z MKiDN, PISF, NInA, NCK)

- Organizujemy konkursy dla początkujących twórców i odbiorców kultury z atrakcyjnymi nagrodami – umożliwiając często zwycięzcom realizację ich artystycznych pomysłów
- Prowadzimy liczne projekty badawcze
  - zarówno te dotyczące zmian w postawach i zachowaniach użytkowników kultury w zakresie korzystania z legalnych źródeł kultury, jak i analizy nowych zjawisk w kulturze (np. badanie twórców *User-Generated Content*)
  - w ramach tej działalności poddajemy również ewaluacji projekty Legalnej Kultury, by stale dążyć do ulepszania naszych propozycji i dostosowywania ich do zmieniających się potrzeb odbiorców kultury
  - realizujemy też badania dla instytucji, z którymi współpracujemy
  - na stronie www.legalnakultura.pl publikujemy raporty badawcze
- Publikujemy różnorodne materiały promujące legalne źródła i poruszające zagadnienia związane z odbiorem kultury w cyfrowej rzeczywistości
  - publikacje elektroniczne
  - publikacje drukowane
  - publikacje w prasie i czasopismach naukowych
- Prowadzimy działalność o charakterze interaktywnym
  - jesteśmy w stałym kontakcie z użytkownikami kultury
  - odpowiadamy na ich pytania
  - rozwiązujemy problemy
  - kierujemy specjalne propozycje do określonych grup odbiorców
  - udostępniamy materiały
  - internauci mogą wraz z nami współtworzyć kulturę z legalnych źródeł, promować je i udostępniać (na przykład dodając linki do naszej bazy).
- Kierujemy nasze projekty do bardzo zróżnicowanej publiczności
  - nie pomijamy grup odbiorców często wyłączonej z mainstreamowego obiegu kultury
  - akcentujemy wagę jednorazowych i cyklicznych akcji przygotowywanych z myślą o mieszkańcach małych miejscowości z ograniczonym dostępem do kultury, a także dla seniorów, dzieci, uczniów i nauczycieli, pedagogów, bibliotekarzy, urzędników, architektów, fotografików i innych grup zawodowych
- Staramy się być aktywnym i odpowiedzialnym partnerem w debacie publicznej na temat legalnych źródeł kultury, mieć wpływ na opinie, postawy oraz zachowania twórców i odbiorców kultury. Nie boimy się konfrontacji z naszymi oponentami

Wszystkie nasze działania mają charakter pozytywny

- promujemy
- udostępniamy
- wyjaśniamy
- uczymy
- przypominamy o podstawowych wartościach
- dajemy przykład
- łączymy

Kim są odbiorcy Legalnej Kultury?

Legalna Kultura jest dla wszystkich.

Naszą kampanię kierujemy do ludzi, którym zależy na kulturze. Wzmacniamy ich przekonanie, że postępując uczciwie wobec twórców dokonują słusznego wyboru. Pokazujemy im, że nie są samotną wyspą. Udowadniamy, że wielu myśli i działa tak, jak oni – w zgodzie z zasadami.

Naszą kampanię kierujemy także do ludzi, którym (jeszcze) nie zależy na kulturze. Mamy zamiar to zmienić. Chcemy uświadomić im, że popełniają błąd, za który płacimy wszyscy – twórcy i odbiorcy – ponieważ nieuczciwe działania zubożają kulturę. Przekonujemy ich, że nigdy nie jest za późno, by zrezygnować ze złych przyzwyczajęń. I coraz częściej nam się to udaje.

Z kim współpracujemy?

Od początku są z nami twórcy, przedstawiciele instytucji kultury oraz eksperci reprezentujący różne dziedziny wiedzy. Wsparcie wielu z nich towarzyszy nam od lat. Z każdym rokiem, z każdym nowym projektem w kampanii społecznej Legalna Kultura pojawiają się kolejni partnerzy, przyjaciele i sympatycy. Współpracujemy zarówno z osobami i ośrodkami decydującymi o kształcie kultury w naszym kraju, jak i z początkującymi twórcami, którzy stawiają pierwsze kroki na swojej artystycznej drodze – każdy jest dla nas ważny, każdy jest potrzebny. I to grono stale rośnie.

Partnerami strategicznymi projektu Legalna Kultura są Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Polski Instytut Sztuki Filmowej. Projekty realizujemy także we współpracy z Narodowym Centrum Kultury. Kampanię wspierają Instytucje i Partnerzy Medialni zapewniając pomoc merytoryczną, rzeczową i promocyjną. Informacje o Partnerach projektu są dostępne na naszej stronie internetowej www.legalnakultura.pl

Ideę Legalnej Kultury popiera kilkuset twórców – <http://legalnakultura.pl/pl/sa-z-nami/popieraja-nas>

Ambasadorami Legalnej Kultury są: Anna Dereszowska, Piotr Metz, Dorota Miśkiewicz, Danuta Stenka, Jacek Wasilewski, Zbigniew Wodecki i Aga Zaryan.

Aktualnie w kampanii aktywnie uczestniczy ponad 70 artystów, m.in.: Magdalena Boczarska, Sonia Bohosiewicz, Agnieszka Grochowska, Janusz Gajos, Tomasz Kot, Małgorzata Kożuchowska, Agata Kulesza, L.U.C. – Łukasz Rostkowski, Lech Majewski, Maja Ostaszewska, Dawid Podsiadło, Robert Więckiewicz, Jerzy Stuhr, Mariusz Szczygieł.

W ten sposób tworzymy wspólnotę twórców i odbiorców kultury.

Wypowiedzi artystów, którzy aktywnie biorą udział w kampanii Legalna Kultura

To nie jest tak, że w Internecie stajemy się kimś innym. Nawet kiedy nikt Cię nie widzi, zawsze warto być fair wobec innych.

Anna Dereszowska, aktorka

Za każdym dziełem stoją twórcy. Doceniajmy ich pracę i korzystajmy z legalnych źródeł.

Piotr Metz, dziennikarz muzyczny

Każdy powinien traktować kulturę tak, jak sam chciałby być traktowany.

Danuta Stenka, aktorka

LEGALNA KULTURA W LICZBACH – od kwietnia 2012 (początek kampanii) do sierpnia 2016

Fundacja działa od 4 lat. W tym czasie zrealizowaliśmy wiele projektów kulturalnych, edukacyjnych i badawczych.

Kampanię Legalna Kultura popiera blisko **500** przedstawicieli środowisk twórczych.

Legalną Kulturę wspiera **67** instytucji i patronów medialnych.

1. Od początku funkcjonowania portalu Legalnej Kultury www.legalnakultura.pl było **6.371.000** wejść na stronę.
2. Codziennie notujemy średnio **4.000** odsłon, w tym **1.000** unikalnych użytkowników.
3. Na naszej stronie działa jedyna w Polsce Baza Legalnych Źródeł kultury. Aktualnie znajduje się w niej ponad **770** źródeł, w następujących kategoriach: film, muzyka, książki, prasa, fotografia, gry, muzea, galerie i archiwa oraz *crowdfunding*.
4. Newsletter Legalnej Kultury jest wysyłany raz w tygodniu do blisko **40.000** odbiorców.
5. Nasz profil na Facebooku polubiło już **70.000** internautów.
6. Na Instagramie Legalną Kulturę śledzi ponad **6.000** użytkowników.
7. Spoty „W czerni kina” usłyszało **34.200.000** widzów. Zostały one dołączone do **141** filmów. W realizacji spotów wzięło udział blisko **100** artystów.
8. Co roku Legalna Kultura obecna jest na ponad **100** wydarzeniach kulturalnych w całej Polsce.
9. Na początku kampanii Legalna Kultura realizowała około **40** warsztatów rocznie, obecnie prowadzimy ich ponad **150** w ciągu roku.
10. Legalna Kultura zrealizowała **5** dużych ogólnopolskich projektów badawczych.
11. Udzieliliśmy blisko **2.000** bezpłatnych porad prawnych.
12. W ramach akcji „Pocztówka z Festiwalu” wysłano i rozdano ponad **20.000** pocztówek
13. Dotychczasowe dwie edycje Kultury Na Widoku www.kulturanawidoku.pl to:
  - **9** miesięcy
  - **46** miast i kilkaset niewielkich miejscowości
  - **22** festiwale
  - **78** lokalizacji
  - **12** instalacji
  - **20.000** plakatów
  - **1.600** materiałów z legalnych źródeł: filmów, utworów muzycznych, gier i archiwaliów
  - ponad **3.400.000** odsłon strony projektu
14. Otwarte Drzwi Do Kultury www.otwartedrzwidokultury.pl to:
  - **30** lokalizacji w całej Polsce
  - **35.000** bezpośrednich odbiorców
  - **90.000** odbiorców pośrednich
  - **160** wydarzeń kulturalnych i edukacyjnych w projekcie
  - **85** warsztatów
  - **81** pokazów filmowych
  - **6** spektakli teatralnych i operowych (VOD)
  - **150** godzin warsztatów
  - **25.000** uczestników warsztatów
  - **300** publikacji drukowanych i elektronicznych w **130.000** kopii
  - **15** artystów wspierających bezpośrednio projekt
  - **100** wolontariuszy
  - **50** partnerów ODDK (władze lokalne, szkoły, biblioteki, ośrodki kultury, stowarzyszenia etc.)
  - To wszystko w ciągu zaledwie **6** tygodni

15. Legalna Kultura współpracuje z World Intellectual Property Organization (WIPO) i European Union Intellectual Property Office (EUIPO). Do tej pory projekty Legalnej Kultury prezentowane były w Genewie, Brukseli, Stambule, Rzymie, Wiedniu i Alicante.

Efektywność kampanii Legalna Kultura – na podstawie badań socjologicznych

Znajomość kampanii wzrosła z 23% w 2014 do 56% w 2015.

Poparcie dla idei kampanii wzrosło z 54% w 2014 do 72% w 2015.

Wpływ kampanii na wiedzę o legalnych źródłach wzrósł z 33% w 2014 do 66% w 2015.

Wpływ kampanii na zaprzestanie używania nielegalnych źródeł wzrósł z 16% w 2014 do 25% w 2015.